

Noget Mere angaaende Brak- markens Benyttelse.

Naar Talen er om det danske Agerbrug, er det naturligviis at forstaae om Kobbelbruget. Men egentlig gives der i det danske Monarchi 2 Slags Kobbelbrug, nemlig: det danske, og det holstenske. Det danske i Kongeriget og det holstenske i Hertugdømmerne. Det Characteristiske for begge er betegnende nok. I det danske Kobbelbrug opbrydes Grønjorden med en dyb Jure, hvori siden saaes Havre, som kaldes Grønjordshavre; og derefter følger Brakaaret. I det holstenske Kobbelbrug opbrydes Grønjorden med en yderst tynd Jure, hvilken Pløjeart kaldes at fælde, og dermed indtræder Brakaaret, der altsaa umiddelbart anbringes paa det opbrudte Græsland.

Naar nu Spørgsmaalet er om at benytte Jorden i Brakaaret, saa er det indlysende nok, at dette med mindre Møie maa kunne lade sig iværksætte i det danske, end i det holstenske Kobbelbrug, fordi i hiint Jordforpen allerede er skjor, imedens den her først skal gjøres skjor.

Men forinden jeg gaaer videre, er det maaskee ikke af Veien, at underrette min ærede Læser om, hvorfor jeg træder op i denne Sag, hvortil der kan findes saamange Kompetentere. Anledningen er denne: jeg opsatte ifjor et lille Stykke angaaende Brakmarkens

Benyttelse, som siden fandt Plads i Tidsskrift for Landøkonomie Sde B. 2det H. n. R., og uagtet nu den Maade jeg der anbefaler for Brakkens Benyttelse aldeles ikke var optaget under Discussions-Genstandene paa det store Landmandsmøde i Odense, saa er dog den Mening senere udtalt, som om Opinionen havde været imod den; derfor troer jeg at skylde den gode Sag, at jeg atter griber Pennen, for nærmere at belyse den, hvilket jeg saameget hellere gjør, som jeg er fuldkommen overbevist om dens Fortrinlighed, paa Grund af den særdeles Fordeel, den aarlig har ydet mig, og forhaabentlig i progressiv Potents aarlig skal yde mig, og som jeg gjerne ønskede, maatte blive anerkjendt og optaget af saa mange som muligt.

Naar Talen er om at benytte Brakmarken, saa mener jeg: at det er en Selvfølge at Benyttelsen maa være af den Art, at Principet for Brakken ikke forlades; men Principet er: at skjorne, rense og berige det opbrudte Græsland, for at sætte det istand til, i en Række af Aar at give rige Kornafgrøder og siden rige Græsmarker. Enhver Benyttelse, hvorved der gjøres Indskrænkning i at opnaae det Fuldkomneste i disse 3 Betingelser for en god Brakbehandling, maa altsaa ifølge Principet forkastes. Enhver, der forsynder sig derimod, bliver sikkert straffet, undertiden vel haardt igjennem hele Rotationen. Men heraf følger igjen, at hvor ingen af de for en god Brakbehandling gjorte Betingelser paa nogen Maade kan siges at lide ved at benytte Brakmarken, der kan heller intet være

i Veien for at man gjør det, men en vel forstaaet Defonomie synes endog at fordre det; hvad da, naar man endog kan paavise at Brakbehandlingen baade fremmes, og Jordsmonnet beriges ved den anvendte Benyttelse, horer da ikke al Tvivl op om Tilraadeligheden, og indtræder ikke der et reent Bidnesbyrd for Anvendeligheden?

See vi nu hen til Forhandlingerne paa det store Landmandsmøde i Odense i sidstafvigte Mai Maaned, saa see vi at Discussionerne paa den første Dag for endeel gik ud paa at besvare det af Bestyrelsen opfattede Spørgsmaal: „Har Brakmarkens Besaaening med Biffer, Biffehavre eller Spergel, som afhugges grøn, viist sig skadelig for den efterfølgende Rug, eller har i alt Fald Fordeelen af den grønne Afgrode ikke været større, end Forringelsen af Rugafgroden?“

Resultatet, der blev udtaget af Discussionerne, var: at man paa lette Jorder, som befinde sig i behørig Kulturstand, kan med Fordeel benytte dyrket Brak, og navnlig Brakmarkens Besaaening med Biffehavre, uden at den paafølgende Rugafgrode derved formindskes; men at det derimod er tvivlsomt, om det er tilraadeligt at anvende samme paa stærkt lerede Jorder og om det ligeledes er tilraadeligt at lade dyrket Brak gaae forud for anden Vintersæd end Rug.

Med Hensyn til den af mig i det Foregaaende anbefalede Hensynstagelse til Brakbehandlingen, troer jeg, at den i Spørgsmaalet antydede Benyttelse baade kan tilraades og forkastes. Tilraades maa den, naar

Blandingsfoderet afhugges grønt, og strax bortføres, og Ploven følger umiddelbart oven paa; men hertil udfordres altsaa Staldfodring, som man i Reglen ikke kan antage. Forkastes derimod maa den, naar Hensigten er at gjøre det til Høe, og det lægger Hindringer i Veien for Brakbehandlingen, da ingen kan sige hvor snart han kan faae det Afhuggede ført fra Ageren, eller med andre Ord: om han skal faae en reën, eller en forvildet Jord at faae sin Rug i, og heraf er igjen Fordelen eller Tabet betinget.

Den af mig i den omtalte liden Dpsats anbefalede Benyttelse af Brakmarken ligger det i Landmandsmødet forhandlede Spørgsmaal temmelig nær; men er dog ikke indbefattet derunder; den lægger ingen Hindring i Veien for Brakmarkens Behandling, og medfører endog en utvivlsom Berigelse af Jordsmonnet.

Unbefalingen gif nemlig ud paa: at danne en kunstig Græsningsmark af Brakmarken, der fuldkommen skulde træde i Nummer med de andre Græsningsmarker, men kun til en vis bestemt Tid, nemlig henimod Udgangen af August Maaned, da Brakmarken igjen kun skulde udvise en ført Pløiefure. I den lille Dpsats anførte jeg min Maade, derved at behandle Jorden. Da mit Brakaar begynder med Opbrydelse af Grønjorden, er det indlysende, at den saa meget lettere kan anvendes hvor Brakaaret følger efter Grønjordshavren.

Til Dannelsen af den kunstige Græsbund benytter jeg Havren alene. Jorden bør være gjødet og

behandlet saa betimeligt, at den kan besaaes samtidig med det første Korn om Foraaret, men naturligviis med Forudsætning af, at Jorden forøvrigt er beqvem. En Hovedbetingelse bliver at Havren græsses betimelig af. Den rette Tid er saasnart Havren bemærkes at standse i sin Væxt, som er et Tegn til at den i sine hemmelige Værksteder begynder at arbejde paa at danne det trægtige Skud, der skal bære dets Frøe. I denne Periode kan man ikke lettelig tvære Køerne for tidlig derpaa, men let lade den bedste Tid gaae ubrugt, og derved staae sig selv for hele Sommeren. Græsset det af, imedens det endnu er i skjørt Blad, gaaer Afbidningen let og med Begjærlighed for sig, og Planten skyder snart igjen Græsblade, for at danne Beholdere for sin Frøstængel, som den nu med al Iver arbejder paa at faae dannet og skudt frem; man maa da igjen være ved Haanden og passe det rette Tidspunkt, at hele Marken igjen kan være afædt, inden Spørgsmaalet kan være om, at Planten har faaet sin Krig frem, og viist sin Frøtop, men til 3die Afgræsning vil Havreplanten dog have opfyldt sin Bestemmeses Naturlove, og skudt sin Frøtop, der rigtig nok nu staaer lige ved Jorden, uden synderlige Blade, men dog afgiver en herlig Græsning for Køerne, hvortil Melkeindtægten vil staae i Forhold. 14 Dage medgaae omtrent imellem hver Afstøiring; det vil sige: længere Tid kan man ikke give Havregræsmarken, fra den Tid Køerne have forladt den, indtil de komme

der igjen, naar den sande Fordeel ikke skal forstjertses. Men hvad vil der nu blive af de ordinaire Græsmarker? Græsset maa jo der blive saa gammelt og stivt, at Køerne ikke kunne æde det. Ganste rigtigt, der skal man igjen bruge Dinene og Leen, saaledes at Græsset ogsaa der holdes i den til Afgræsning paa seligste Tilstand. Høstfolkene ville faae Arbeide i Klovermarkerne, det er ganste vist, men det skyer Landmanden neppe. Paa min Gaard har jeg neppe 60 Td. Land til Græsning, inddeelt i 3 Kobler, og de ere saaledes tagne i Beslag, at der kun er $\frac{1}{2}$ Tdr. Land at regne for hvert stort Hoved, og dog har jeg iaar avlet 50 Læs Kloverhø i disse ordinaire Græsmarker; men dette Arbeide underkaster jeg mig gjerne hvert Aar, da der, naar Brakmarken ikke benyttes, vel sine Aaringer kunde blive Tale om Mangel paa Græsning, men aldrig om, hvad der skulde gøres med det Overflødige.

Jeg gjentager at Principet for Brakaaret bestaaer ved denne Benyttelse uantastet i sit fulde Omfang. Marken faaer i alle Henseender sine, som Brak, tilkommende Ploiearter, og alle til rette Tid. Den kan endog renses og skjernes trods den sædvanlige rene Brakbehandling, da de to Ploiearter falde saa tidlig om Foraaret, at de tørrende Foraarsvinde ret kunne vise deres Magt til at udtørre alle Græsrodde end ogsaa de seiglivede Dvifrodde, der, paa denne Tid udsatte for Luften, ret kunne faae deres Rest. Men to Mærkeligheder finder der Sted ved Arbeidet efter

denne Methode, nemlig: at Gjødningskjørslen, der skeer i den sidste Halvdeel af Februari, og siden efter Leilighed, foretages paa den Tid, der er Landmanden beleiligt, og dernæst: at paa den Tid Gjødningskjørslen ellers falder i den sædvanlige rene Brakbehandling, da er her Leen i fuld Gang i de Græsmarker, hvor den gamle Practifer vil ansee det for en Abnormitet, for ikke at sige noget stærkere, at den lader sig høre, da det jo ellers umuligt kan skee uden i første Aars Klovermark, forsaavidt den efter Driftsplanen er bestemt til først at slaaes, inden den græsses, men her skeer det ligegodt i 2det og 3die Aars Klovermark, og her spørges ikke om Køerne allerede have været der, eller ikke, men kun om Græsset er for stærkt og grovt for Køerne. Den Landmand, der benytter denne Maade, vil desuden i andre Henseender, som bedst erkjendes ved Erfaringen, finde megen Tilfredsstillelse.

Slaugaard i det Slesvigske, i Efteraaret 1846.

P. L. Wiimh.